

Prolog

Malmö augusti 1936

MÄRTAS TUNNA KORTÄRMADE sommarklänning klubbade mot ryggen. Bänkraderna i Elimkyrkans gudstjänstrum var fullsatta med prydligt klädda församlingsmedlemmar. Kvinnorna i enfärgade klänningar och hatt. Männerna i kostym, vit skjorta och slips.

Märta lyssnade uppmärksamt, hon tyckte om pastorns mjuka röst som berättade om Jesus, kärleken och nåden. Han talade ofta om Jesus andra återkomst, och även om hon försökte så förstod hon inte riktigt vad det betydde. Inte mer än att då skulle alla vara redo att följa med. Skulle Jesus verkligen komma till Malmö?

Mamma Rut hade sagt att det inte gjorde något om hon inte förstod allt, så länge hon bad sin aftonbön och gick i kyrkan. En dag skulle hon bli uppfylld av den helige Ande och född på nytt. Då skulle hon förstå. Oron gnagde ändå. Tänk om hon blev lämnad kvar när Jesus kom tillbaka? Skulle hon hamna i helvetet då?

Framme vid altarringen stod två kvinnor med var sin gitarr på magen. En av dem slog an ett ackord och församlingen stämde upp i "Underbar kärlek så stor".

Märta nynnade med i texten. Hon ville så gärna ha en egen gitarr. Pappa Edgar hade sagt att hon behövde bli nästan vuxen för ett sådant instrument, men det borde ju vara snart. Om några dagar skulle hon fylla tretton år.

Bredvid henne satt lillasyster Ulla. Flickorna delade rum i lägenheten ovanför föräldrarnas specerihandel i hörnet av Stortorget och Lilla torg. Förra veckan hade Ulla erkänt att hon fuskade med aftonbönen. Märta hade blivit förskräckt när lillasystemen berättat att hon på söndagarna brukade be samma bön sju gånger, sedan behövde hon inte be igen förrän nästa söndag. Märta hade allvarligt talat om för Ulla att det var en synd att inte be varje dag, men Ulla tyckte inte det var någon stor sak. I stället tyckte hon att det var bra att be alla veckans böner på en gång för då riskerade hon inte att glömma aftonbönen någon annan kväll.

När sången tonade ut reste sig ytterligare två kvinnor upp och pastor Hellman tog till orda:

– Jag vill hälsa Anna Hall och Asta Backskog välkomna till församlingen. De kommer att berätta för oss om väckelsen i den yttre missionen och hur de gåvor som ni skänker genom tionde kommer till användning i hednalandet.

Församlingsborna rörde sig lite i bänkraderna för att se de båda kvinnorna bättre. De såg fromma ut, tyckte Märta, med uppsatt hår och glasögon med svarta hornbågar. Men all dagliga, de hade inte ens tropikhjälm på huvudet, som hon sett på en av bilderna i *Evangelii Härold*, tidningen för andlig väckelse och fri mission som kom varje torsdag.

Pastorn påminde församlingsmedlemmarna om lidandet som världens första kristna hade fått genomleva, inte olikt de utmaningar som mött missionärer och de nyfrälsta i Belgiska Kongo. Flera av pionjärerna som sänts att verka i Guds

namn hade dött i förfärliga febersjukdomar. Ändå lät de sig inte skrämmas utan kämpade vidare.

– Snarare uppmanade de sina kamrater att föra hem budskapet att kyrkan måste sända fler missionärer. Det behövs fler missionärer i Kongo. Halleluja.

Märta rös. Varför lät Gud missionärerna dö? Hon visste att Herren var god och barmhärtig i allt han gjorde, så varför lät han dem dö när de skulle predika Jesus kärlek? Hennes tankar blev avbrutna av missionären som hette Anna.

– Första gången jag satte min fot i Belgiska Kongo var för en tio år sedan, och det ska jag säga er: att vinna folkets förtroende har varit ett styvt arbete. Somliga byhövdingar var aggressiva och hotfulla. Men vi visste att vi hade en stor här-förare som skulle föra oss till seger. Guds ord har framgång. Halleluja.

Märta knuffade till den halvslumrande Ulla för att hon inte skulle missa historien. Lillasystemen tittade surt tillbaka men dåsade snart bort igen.

Anna berättade hur hon brukade gå från by till by, genom urskog och över berg. Ibland blev hon buren på en bärmatta. Ordet fick Märta fantasera att skena och hon föreställde sig en jättelik matta med en stol på där missionären satt och gungade fram längs vägen. Men vem var det som bar den?

– I början var de infödda evangelisterna alltid med för att tolka, men nu kan vi deras språk och så här låter det.

Asta tog upp gitarren och sjöng en vers från psalmen de sjungit förut men orden var annorlunda.

– Det där var fulero, sa hon när tonerna ebbat ut.

Fulero, Märta formade ordet tyst för sig själv. Hon hade inte förstått ett enda ord, ändå visste hon precis vad budskapet var. Hon kände sig nästan yr i den syrefattiga salen men rätade på ryggen och satte sig längst ut på kanten för att

inte missa en enda stavelse. Den första tiden hade Anna och Asta fått vara mycket vaksamma, faror lurade överallt.

– En gång var det några illvilliga bybor som sålde förgiftad mjölk till oss, men vi bemötte dem så som vi lärt oss av Kristus. Med kärlek och vänlighet, sa Asta.

– Och en stor portion envishet, fyllde Anna i.

Märta vågade nästan inte andas. Förgiftad mjölk?

Nu övergick berättelsen till att handla om hur ryktet om svenskarnas skolor och kliniker gjorde byhövdingarna mer välvilliga och i en av byarna hade Guds hand känts särskilt mäktig. Boplatsen som missionärerna anvisats hade tidigare använts som offer- och begravningsplats, och byborna vågade inte längre bo där eftersom onda andar härskade över kullen. Den som övernattade där skulle inte överleva till nästa dag.

– När infödingarna såg att de vita inte dog blev de förvånade. En pojke följde utvecklingen särskilt noga och ju fler dagar som gick, ju mer övertygad blev han om Guds makt. Den pojken blev den förste i byn som omvände sig. I dag finns det en blomstrande församling där som heter Lemera. Guds ord har framgång. Halleluja, sa Asta.

Märta andades ut. Hon undrade om hon själv hade vågat bo på kullen bland de onda andarna och skämdes samtidigt lite för att hon tvivlade. Det skulle säkert Anna och Asta aldrig göra. Men hur lärde de sig allt?

– Det behövdes missionärer i Afrika. Halleluja, ropade Anna.

Det var länge sedan Märta bestämt sig för att hon ville bli lärarinna och nu såg hon en helt ny väg öppna sig. Resten av gudstjänsten målade hon upp bilder för sig själv där hon stod i ett klassrum fullt av svarta barn som hungrade efter kunskap. Hon ville så gärna hjälpa till.

När Edgar lade en slant i missionärssparbössan på vägen ut tog hennes hjärta ett glädjeskutt. Mor och far tyckte säkert också att det var viktigt att skicka folk till den yttre missionen.

Halvvägs hem tog Märta mod till sig och stack sin hand i Ruts, det var länge sedan hon hållit modern i handen, sådant gjorde bara småbarn, men den här frågan krävde trygghet.

– Mor, tror du jag kan bli missionär i Afrika?

Rut tittade forskande på henne.

– För att bli missionär måste man ha en kallelse, svarade hon.

– Vad är det?

– Det är när Gud ger sig till känna och talar om att du ska åka ut och predika evangeliet.

– Hör man det? Att det är Gud som talar?

– Du får bli lite större först, men när man får en kallelse, det är något som man bara vet, svarade Rut.

– Men hur? Hur vet Gud var jag finns och att jag vill åka till de svarta barnen i Afrika?

– Märta, Herren finns runt omkring oss och han hör din bön. Om du är flitig med dina bibelstudier och håller dig borta från synd kommer Gud att kalla dig när det blir dags.

Märta teg. Det var tydligt att hennes mor inte visste hur Guds röst lät, även om hon var född på nytt. Annars skulle hon väl ha sagt det?

Göteborg – nutid

ETT LÅNGT TRYCK på ringklockan slår sönder tystnaden. Märta tittar upp från dagboken som ligger uppslagen på bordet. Inte väntar hon besök? Med ett stadigt tag om de båda stolskarmarna häver hon sig upp. Hon har suttit länge och knäna har stelnat till. Hon får hålla sig i bordskanten när hon tar de första stegen. För det mesta går hon annars ganska bra för att snart fylla nittiofem, det är bara utomhus som hon tar hjälp av sin röda rullator. Innan hon hunnit fram till porttelefonen har den hunnit ringa en gång till.

– Vem är det?

– Mormor! Hallå! Det är jag, Hanna.

Jag är inte döv, tänker Märta och trycker på knappen, som surrar till. En halv trappa senare står Hanna i hallen. Håret är uppsatt i en hästsvans och jeansen har revor över knäna.

Hon brukar komma förbi ibland. Ta en kopp kaffe och prata en stund. Hanna ger Märta en kram.

– Jag pratade med mamma i går, säger Hanna medan hon vinglar ur sina slitna amerikanska basketskor.

– Jaså det säger du. Vad sa Margareta som gjorde dig så nyfiken att du kom hit?

– Hon var sur och sa att det var någon journalist som skulle intervjua dig om Afrika. Jag fattade ingenting, men